



سرشناسه:	کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث (۱۴۰۰: ق م)
عنوان و نام پدیدآور:	علم و عقل در گام دوم انقلاب / زیر نظر محمدعلی رضایی اصفهانی؛ به کوشش مهدی رستم نژاد، محمدجواد دشتی.
مشخصات نشر:	ق م، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۴۰۰
مرجع تولید:	مجمع آموزش عالی قرآن و حدیث
مشخصات ظاهری:	ص ۵۴۶
فروست:	منشورات کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث؛ ۷
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۹۰۱-۵
موضوع:	بیانیه گام دوم انقلاب، ۱۳۹۷ -- کنگره‌ها / Second Phase of the Revolution Statement, 2019 -- Congresses
موضوع:	خامن‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -- دیدگاه درباره انقلاب اسلامی
موضوع:	Views on Islamic Revolution -- ۱۹۳۹, Khamene'i, Seyyed Ali, Leader of IRI
موضوع:	اسلام و سیاست -- ایران / Islam and politics -- Iran
موضوع:	عقل‌گرایی (اسلام) -- کنگره‌ها / Rationalism (Islam) -- Congresses*
موضوع:	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- کنگره‌ها / Islamic Revolution -- History -- Iran, 1979 -- Congresses
موضوع:	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع:	Adresses, essays, lectures* -- 1979, Iran -- History -- Islamic Revolution
شناسه افزوده:	رضایی اصفهانی، محمدعلی، ۱۳۴۱ / Rezaei Esfahani, Mohammad Ali
شناسه افزوده:	رستم نژاد، مهدی، ۱۳۴۲ -، گردآورنده / دشتی، محمدجواد، ۱۳۵۹ -، گردآورنده
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی العالمية، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
شناسه افزوده:	Almustafa International University-Almustafa International Translation and Publication center
زده‌بندی کنگره:	DSR.۱۵۶۴
زده‌بندی دیویی:	۹۵۵/۰۸۳
شماره کتابشناسی ملی:	۸۷۲۵۰۷۶
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	فایل نهایی مرجع * BP1477

## تمام حقوق برای ناشر محفوظ است

منشورات کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث (۷)

علم و عقل در گام دوم انقلاب

زیر نظر: دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی / به کوشش: مهدی رستم نژاد - محمدجواد دشتی

چاپ اول: ۱۴۰۰ ش / ۱۴۴۳ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ ● قیمت: ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

## مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛

تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۴۰۵ / (داخلی ۱۰۵) / تلفکس: ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵

◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه‌راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۱۳۳۱۰۶

pub\_almustafa

http://buy-pub.miu.ac.ir

miup@pub.miu.ac.ir

با تشکر از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

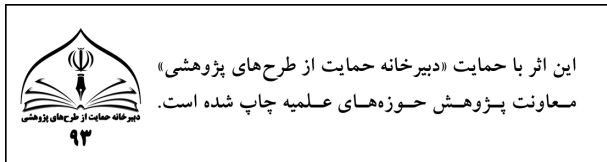
● ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت

● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● ناظر چاپ: ایوب جمالی



منشورات کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث (۷)

## علم و عقل در گام دوم انقلاب

زیر نظر: دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی

به کوشش: مهدی رستم نژاد - محمد جواد دشتی



مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراوری اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد. «جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمیه» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم



کنگره بین المللی گام دوم انقلاب  
اسلامی از منظر قرآن و حدیث

### امام خامنه‌ای عَلَيْهِ السَّلَام:

انقلاب پُرشکوه ملت ایران که بزرگترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک چلّه پُرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دوّمین مرحله خودسازی و جامعه پردازی و تمدن‌سازی شده است.

بیانیه گام دوم انقلاب، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

<https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=41673>

### تقدیم به:

روح ملکوتی بنیان گذار تمدن نوین اسلامی حضرت روح الله موسوی خمینی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ و شهدای گران قدر راه انقلاب اسلامی که با خون خود نهال انقلاب را آبیاری نموده تا به درخت پربار تمدن نوین اسلامی بدل گشته و مقدمات طلوع خورشید عظمای ولایت فراهم گردد.



---

## فهرست

---

- ۱۱ \_\_\_\_\_ مقدمه ریاست کنگره
- ۱۳ \_\_\_\_\_ مقدمه مدیر علمی
- ۲۷ \_\_\_\_\_ مقدمه معاون علمی
- ۳۱ \_\_\_\_\_ مقدمه مدیر کمیته

### فصل اول: رابطه عقلانیت با علم و پژوهش

۱. الگوی پژوهش تمدن ساز در بیانیه گام دوم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_ ۳۵
- محمد مهدی ولی زاده (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۳۵
- زهرا مرندی \_\_\_\_\_ ۳۵
۲. واکاوی اصول و مبانی «علم و پژوهش» از منظر قرآن کریم \_\_\_\_\_ ۶۵
- علی کریم پور قراملکی \_\_\_\_\_ ۶۵
۳. شروط تحقق جهاد علمی در بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام و مستندات قرآنی آن \_\_\_\_\_ ۸۹
- صدیقه بناء زاده ماهانی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۸۹
- خدیجه حسین زاده \_\_\_\_\_ ۸۹
۴. رابطه علم و دین از منظر قرآن و حدیث؛ با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۱۱۷
- محسن رفیعی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۱۱۷
- معصومه شریفی \_\_\_\_\_ ۱۱۷
- سیدعلی نجفی زاده \_\_\_\_\_ ۱۱۷

۵. علم تمدن ساز از منظر علم تمدن ساز از منظر امام خامنه‌ای علیه السلام با تأکید بر آیات و روایات ..... ۱۴۱  
حدیث محمدی ..... ۱۴۱

### فصل دوم: عقل و عقل گرایی

۱. باز تعریف رابطه عقلانیت و عرفان عقلی از منظر دانشمندان با تأکید بر قرآن و حدیث ..... ۱۷۳  
طاهره مرادی (نویسنده مسئول) ..... ۱۷۳  
سیده فاطمه حسینی میرصفی ..... ۱۷۳  
نسترن بهرمان ..... ۱۷۳
۲. نقش عقل در استنباط عدالت اجتماعی از آموزه‌های قرآن بر اساس دیدگاه علامه طباطبایی در تفسیر المیزان ..... ۲۰۵  
سید امان‌الله حسینی (نویسنده مسئول) ..... ۲۰۵  
حمیدرضا طوسی ..... ۲۰۵
۳. واکاوی جایگاه عقلانیت از منظر قرآن و حدیث ..... ۲۳۳  
مریم السادات نبوی میبیدی ..... ۲۳۳
۴. تحلیل مبانی انسان شناختی حاکمیت دینی از منظر نواعزالیون ..... ۲۶۱  
عبدالله جبرئیلی جلودار (نویسنده مسئول) ..... ۲۶۱  
محمد رضا حقیقت سمنانی ..... ۲۶۱
۵. تحلیل مبانی دین شناختی حاکمیت دینی از منظر نواعزالیون ..... ۲۸۹  
عبدالله جبرئیلی جلودار (نویسنده مسئول) ..... ۲۸۹  
محمد رضا حقیقت سمنانی ..... ۲۸۹

### فصل سوم: عقلانیت در انقلاب اسلامی و بیانیه گام دوم

۱. تبیین نظریه «نظام انقلابی» بر اساس ساختار وجودی انسان، با نگاه به بیانیه گام دوم ..... ۳۲۳  
مصطفی عزیزی علویجه ..... ۳۲۳
۲. انقلاب اسلامی در چهل سالگی به مثابه انسان کامل بر اساس بیانیه گام دوم و آیات قرآن کریم ..... ۳۴۷  
غلامحسین گرامی (نویسنده مسئول) ..... ۳۴۷  
فاطمه السادات هاشمیان ..... ۳۴۷
۳. بنیان‌های ارزش شناختی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن ..... ۳۷۷  
مجید ابوالقاسم زاده (نویسنده مسئول) - محمد خادمی ..... ۳۷۷



۴. تأملی بر مهمترین مبانی قرآنی انقلاب اسلامی ایران \_\_\_\_\_ ۳۹۹

محسن شفیعی سیف ابادی \_\_\_\_\_ ۳۹۹

۵. مبانی فطری بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۴۲۹

علیرضا شاهین \_\_\_\_\_ ۴۲۹

#### فصل چهارم: سیاست عقلانی

۱. رابطه دین و آزادی براساس آیه «لا اکراه» در تفسیر مفاتیح الغیب و المیزان \_\_\_\_\_ ۴۶۹

فاطمه محمدی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۴۶۹

فرزانه سبحانی چگنی \_\_\_\_\_ ۴۶۹

زینب ریاحی \_\_\_\_\_ ۴۶۹

۲. کارکرد مؤلفه‌های آزادی تکوینی در شکل‌گیری ابعاد انسانی فرد \_\_\_\_\_ ۴۹۱

هدی انصاری بلگوری \_\_\_\_\_ ۴۹۱

۳. واکاوی مبانی قرآنی مقاومت و مؤلفه‌های آن از منظر مذاهب اسلامی (با رویکرد وحدت و همگرایی درون

تمدن اسلامی) \_\_\_\_\_ ۵۱۷

مظاهر حیدری \_\_\_\_\_ ۵۱۷